

POLITIET
KRIPOS

Politidirektoratet
pr. e-post

NCIS Norway

Deres referanse:
16/1234 RO OKL/bj

Vår referanse:
2016/00677

Sted, dato
Oslo, 13.05.15

HØRINGSUTTAELSE - EVALUERING AV OFFENTLEGLOVA

Det vises til høringsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet av 25. februar 2016 med tilhørende e-post fra Politidirektoratet av 15. mars der Kripos gis anledning til å komme med innspill til evalueringen av offentleglova av 2006.

Innledende kommentarer

Til grunn for evalueringen ligger en rapport utarbeidet for å kartlegge hvorvidt offentleglova virker etter sin hensikt. Rapporten beskriver i hvilken grad allmennhetens rett til innsyn benyttes oftere nå enn før lovens ikrafttredelse, hvorvidt loven praktiseres ulikt i ulike deler av forvaltningen, hvem det er som benytter seg av retten til innsyn, samt andre tilsvarende spørsmål av deskriptiv art.

Hovedintensjonen bak loven av 2006 var å legge til rette for mer offentlighet og større åpenhet i forvaltningen. Loven fikk et videre virkeområde enn dens forløper og adgangen til å gjøre unntak fra hovedregelen om innsyn ble innskrenket.

Kripos er positiv til formålene og intensjonene bak 2006-loven. En åpen forvaltning og en vid adgang for allmennheten til å få innsyn i dokumenter er en forutsetning for å ivareta de hensyn som er nevnt på side 26 i rapporten; demokratihensyn, kontrollhensyn, rettssikkerhetshensyn samt at forvaltningen skal kunne tjene som en informasjonsbank.

Vi har ingen kommentarer til, eller innsigelser mot innholdet i rapporten, verken valg av metoder, materialet som ligger til grunn for rapporten eller de vurderinger som er gjort. Vi vil imidlertid benytte oss av invitasjonen i høringsbrevet til å påpeke eventuelle svakheter ved gjeldende regulering som ikke nødvendigvis er berørt i rapporten.

Retten til å be om innsyn i sammenstilte opplysninger – offentleglova § 9

En nyvinning i loven av 2006 er adgangen til å kreve innsyn i sammenstillinger av elektroniske opplysninger. Denne adgangen er særlig verdifull for forskere og pressen som på denne måten

Kripos

Post: Pb. 8163 Dep., 0034 Oslo
Besøk: Brynsalléen 6, 0667 Oslo
www.politi.no/kripos

Telefon: (+47) 23 20 80 00
Telefaks: (+47) 23 20 88 80
E-post: kripos@politi.no

Org. nr: 974 760 827

langt enklere enn tidligere kan få et grunnlag for å analysere trender og tendenser. Slike sammenstillinger utgjør et verdifullt statistisk materiale når det for eksempel er ønskelig å se på effekten av politiske tiltak og prioriteringer.

Dette gjelder også innenfor justissektoren og strafferettspleien, og det er av stor betydning at kriminalstatistikk er tilgjengelig for å kunne analysere hvorvidt kriminalitetsbekjempende tiltak virker i tråd med intensjonene.

Derfor utarbeider Kripos årlig (medio januar) en fullstendig drapsoversikt som er offentlig tilgjengelig. Etter vår vurdering fyller denne oversikten behovet for kunnskap om og analysegrunnlag for drap begått i Norge. Oversikten inneholder opplysninger om når og i hvilke distrikt alle drap foregående år fant sted, samt en rekke andre kategorier av opplysninger om eksempelvis offer og gjerningsmann, deres relasjon, alder, nasjonalitet og motiv for drapet. De hensyn som særlig ligger til grunn for at det gis innsyn i sammenstillinger av slike opplysninger blir, hva gjelder drap, ivarettatt gjennom denne rapporten slik Kripos ser det.

Kripos mottar likefullt begjæringer fra journalister om innsyn i oversikter over antall drap begått i kortere tidsperioder og innenfor et bestemt politidistrikt. Innholdet i en slik sammenstilling vil imidlertid kunne endre seg fra én dag til den neste. Dette kan skyldes at nye drap begås, men også at en allerede iverksatt etterforskning av for eksempel et mistenkelig dødsfall endres (kodes om) til en drapsetterforskning pga. utviklingen i saken.

Ved en gjennomgang og sammenlikning av slike løpende oppdaterte drapsoversikter vil man enkelt kunne resonnerer seg frem til at politiet i det aktuelle distriktet har iverksatt en (ny) drapsetterforskning. Tidspunktet for offentliggjøring av en drapsetterforskning bør imidlertid baseres på etterforskningstaktiske hensyn. Kripos mener derfor at det er uheldig å gi innsyn i slike sammenstillinger for en kortere tidsperiode og/eller et enkelt distrikt. Dersom det på et for tidlig tidspunkt kommer ut informasjon i offentligheten om at det pågår en drapsetterforskning vil det kunne skade etterforskningen, særlig risikoen for bevisforspillelse vil øke. Videre vil slike opplysninger kunne være nødvendig å hemmeligholde av hensyn til politiets spanings- og etterretningsvirksomhet, eller av hensyn til politiets operative virksomhet, jf. politiregisterloven § 23 annet ledd.

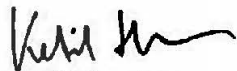
Kripos er av den oppfatning at det etter dagens bestemmelse i offentleglova § 13 (*Opplysninger som er underlagde teieplikt*) er adgang til å unnta slike sammenstillinger. Gjeldende adgang til å unnta opplysninger fra offentligheten vil imidlertid ikke kunne anvendes dersom det allerede er kjent at en drapsetterforskning er iverksatt. Vi vil i den forbindelse vise til Sivilombudsmannens uttalelse i en sak fra februar 2015 om at politiregisterloven § 23 ikke er til hinder for at opplysninger "*brukes når ingen berettiget interesse tilsier hemmelighold, for eksempel når de er alminnelig kjent eller alminnelig tilgjengelig andre steder*". Vi oppfatter denne uttalelsen slik at Sivilombudsmannen mener at Politidirektoratet i denne konkrete saken skulle ha foretatt undersøkelser av hvorvidt det var kjent at det var åpnet en drapsetterforskning. Slike undersøkelser vil ofte kunne volde tvil og i seg selv avsløre at etterforskning er iverksatt. Videre er vurderinger av hvorvidt en sammenstilling i det konkrete tilfellet vil inneholde opplysninger som bør hemmeligholdes av hensyn til etterforskningen, politiets spanings- og etterretningsvirksomhet eller politiets operative virksomhet, være skjønnspregede. Det vil også være høyst uvisst om disse vilkårene er oppfylt eller ikke på det tidspunkt innsynsbegjæringen fremsettes. Innledningsvis i en etterforskning vil det vanligvis ikke være mulig å overskue konsekvensene av for tidlig offentliggjøring. Vi mener derfor at det

er behov for en klar unntaksregel som slår fast at politiet kan avslå begjæringer om innsyn i sammenstillinger eller oversikter over begått kriminalitet, utover den årlige, fullstendige drapsoversikten eller øvrig kriminalitetsstatistikk. Adgangen til å nekte innsyn bør gjelde uavhengig av nevnte usikkerhetsmomenter og av spekulasjoner om hvorvidt opplysningene allerede er kjent.

Vi kan ikke se at verken demokratihensyn, kontrollhensyn, rettssikkerhetshensyn eller allmenhetens behov for informasjon gjør seg gjeldende med en slik styrke at etterforskningstaktiske hensyn bør vike, og derfor vil være til hinder for en unntakshjemmel som beskrevet over.

Kripos foreslår at de nærmere vurderinger av hvordan en slik klar unntakshjemmel bør reguleres overlates til departementet.

Med hilsen

Ketil Haukaas

Saksbehandler:
Hågen Thomas Ljøgodt
seniorrådgiver
Tlf.: 23208562

Kopi:
Det nasjonale statsadvokatembetet